



FUNDAȚIA REFORMA JUSTIȚIEI PENALE



MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA DREPTURILOR COPILULUI



FUNDAȚIA PRISON FELLOWSHIP ROMÂNIA

PROMOVAREA DREPTURILOR COPIILOR CARE AU SĂVÂRȘIT FAPTE PENALE ȘI NU RĂSPUND PENAL

RECOMANDĂRI PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA PRACTICII ȘI CADRULUI DE REGLEMENTARE

- 1. Serviciul Public de Asistență Socială (SPAS) să asigure asistarea la audierile poliției pentru toți copiii sub vârsta responsabilității penale care sunt cercetați pentru o faptă de natură penală.**

Ar trebui să fie prevăzută în lege obligativitatea anunțării telefonice de către poliție a reprezentantului SPAS înainte de audierea minorului. De asemenea, poliția ar trebui să comunice SPAS în 24 de ore, în scris, datele de contact ale minorului respectiv (dacă reprezentantul SPAS nu este prezent la audiere. Dacă este prezent la audiere, reprezentantul SPAS ia la cunoștință de toate datele și poate stabili detaliile viitoarei colaborări cu părinții sau reprezentanții copilului. Este suficient să se încheie un document (proces-verbal) cu ocazia transmiterii datelor.

Ar fi de dorit prezența reprezentantului SPAS alături de reprezentantul legal al minorului la audierile poliției. Reprezentantul SPAS ar trebui să se deplaseze imediat la sediul poliției pentru a asigura asistența minorului.

Reprezentantul SPAS poate avea rol de „avocat” (este prezent la audieri ca garant al respectării drepturilor copilului) al copilului în condițiile în care este posibil ca părinții sau reprezentanții legali ai minorului să nu beneficieze de informarea și capacitatea necesare exercitării acestui rol, având ei înșiși nevoie de consiliere în astfel de situații. Reprezentantul SPAS trebuie să se asigure că sunt respectate drepturile copilului, că acesta nu este intimidat, că nu semnează altceva decât ce a intenționat să declare, etc.

Reprezentantul SPAS nu poate avea rolul de martor asistent, nu trebuie să se implice în desfășurarea audierilor ori a altor acte de cercetare penală ce privesc minorul, și nu poate sugera minorului ce să declare. Trebuie creată o metodologie foarte clară cu privire la ce trebuie să urmărească și să facă reprezentantul SPAS.

În cadrul întâlnirilor dintre SPAS și poliție cu ocazia audierilor, pot fi schimbate informații referitoare la situația copilului (familie, istoric, servicii sociale accesate, etc.). Acest schimb de informație poate crește eficiența intervențiilor.

Punerea în practică a acestei recomandări se poate face prin:

- acord între ANPDC, IGPR și Ministerul Public
- amendament la legea 272/2004

2. Organele de cercetare penală trebuie să asigure în cel mai scurt timp posibil accesul copiilor la protecție și asistență de specialitate.

Pentru aceasta, legislația ar trebui să:

- oblige procurorul să transmită către DGASPC, în vederea aplicării prevederilor legii 272/2004, cazurile minorilor sub 14 ani cercetați pentru o faptă de natură penală pentru care se dispune neînceperea urmăririi penale
- precizeze clar durata procedurilor de cercetare desfășurate de poliție și parchet: maxim 60 de zile
- prevadă obligativitatea disjungerii cazurilor în care minorii sunt implicați alături de majori
- prevadă și nulitatea actelor întocmite fără respectarea duratei procedurilor, fără notificarea SPAS sau a DGASPC

Punerea în practică a acestei recomandări se poate face prin:

- un amendament la codul de procedură penală

3. La 24 de ore după prima audiere SPAS trebuie să anunțe DGASPC, atunci când, după evaluarea inițială făcută de SPAS se identifică nevoia de asistență specializată.

Specialiștii DGASPC pot face evaluarea complexă și planul de intervenție individualizat.

Punerea în practică a acestei recomandări se poate face prin:

- un amendament la legea 272/2004

4. Personalul SPAS trebuie să beneficieze de informare specifică în legătură cu sarcinile pe care le are de îndeplinit în pentru asistarea minorului la audierile poliției.

Este nevoie de o fișă de informare care să fie disponibilă SPAS, dar (prin intermediul SPAS și al poliției) și părinților sau reprezentanților legali ai copilului prezenți al audieri.

Aceasta fișă poate fi elaborată de specialiști ai organelor de cercetare penală și ai serviciilor de protecție a copilului care au experiență în asistarea minorilor la audieri.

Punerea în practică a acestei recomandări se poate face prin:

- Realizarea unui grup de lucru care să elaboreze fișă de informare

5. Personalul SPAS trebuie să beneficieze de un instrument de lucru și formare specifică pentru identificarea și trierea situațiilor în care este nevoie de asistență specializată.

Este nevoie de o grila (instrument de screening) prin care sa poată fi identificate comportamentele (comportamente agresive, antisociale, cu risc, etc.) pentru care este necesara intervenția serviciilor specializate de protecție a copilului.

O astfel de grilă trebuie să poată fi utilizată cu o instruire minimă nu doar de SPAS, ci și de școli și părinți.

In stabilirea acestei grile trebuie ținut seama și de elementele constitutive ale infracțiunii și de modul în care sunt definite infracțiunile în noul cod penal, dar și de elemente de psihologie și de elemente de cultură.

O astfel de grila poate fi elaborata de un grup de specialiști din domeniile juridic, psihologie, educație, asistenta sociala, sub coordonarea ANPDC.

Punerea în practică a acestei recomandări se poate face prin:

- Realizarea unui grup de lucru care să elaboreze instrumentul de screening și instrucțiunile de folosire a acestuia

6. În cazurile în care pentru copii s-a luat o măsură de protecție specializată, trebuie ca și părinții să fie obligați să participe la programele elaborate de serviciile de protecție a copilului (ex. ședințe de consiliere pentru îmbunătățirea abilităților de părinte și a comunicării cu un copil cu comportament antisocial).

Desfășurarea unei intervenții și în familie crește șansele de succes pentru măsurile de protecție specializată.

Legea trebuie să prevadă și sancțiuni pentru nerespectarea unei astfel de obligații :

- restricționarea accesului la prestații și servicii sociale (ex. cantina socială, ajutorul social) – respectarea drepturilor copilului ar trebui să fie o condiție pentru acordarea acestora
- munca în folosul comunității
- amenda
- poprirea pe salariu
- interdicția de înstrăinare a unor bunuri

O astfel de prevedere poate crește motivația familiei de a se implica în programele de protecție specializată desfășurate de serviciile sociale.

Punerea în practică a acestei recomandări se poate face prin:

- amendarea corespunzătoare a legislației relevante: legea care reglementează aplicarea amenzilor, codul de procedură civilă, codul de procedură penală (pentru a adăuga procedura de executare)

7. Introducerea managementului de caz pentru copiii care au săvârșit o faptă penală și nu au vârsta responsabilității penale.

La întâlnirile echipei participă specialiștii care lucrează în cazul respectiv (reprezentanți ai serviciilor sociale, poliție, școală, probațiune, CPC, instanță, etc.).

Punerea în practică a acestei recomandări se poate face prin:

- un amendament la ordinul 288-2006 referitor la managementul de caz în domeniul protecției drepturilor copilului, pentru a include ca beneficiari ai managementului de caz și copiii care au săvârșit fapte de natură penală.

8. Dezvoltarea unor programe de tipul taberelor tematice (ex. expediții în natură) care să ofere copiilor, prin scoaterea din mediul lor de viață obișnuit pentru o perioadă relativ scurtă de timp, posibilitatea de a dobândi comportamente prosociale.

Astfel de programe trebuie integrate într-un plan de intervenție coerent, trebuie să precizeze care sunt obiectivele și rezultatele așteptate, trebuie să beneficieze de standarde, metodologie, personal specializat, etc.

Punerea în practică a acestei recomandări se poate face prin:

- realizarea de către ANPDC a unui set de standarde și a unei metodologii pentru astfel de activități